

Cesta k znižovaniu povodňových rizík povodia Slanej

Slovenský vodohospodársky podnik, š. p., OZ Banská Bystrica sa od 1. marca 2012 podieľa na realizácii medzinárodného projektu **Prieskum povodňových rizík povodia Slanej metódami na diaľku** v spolupráci s maďarskými partnermi – Vysokou školou Karola Róberta v Győngyősi, Severomaďarským vodohospodárskym riaditeľstvom v Miskolci a Technickou a ekonomickou univerzitou v Budapešti.

Cieľ projektu

Spoločná práca v rámci projektu nadväzuje na komplexnú dlhoročnú spoluprácu medzi odbornými vodohospodárskymi organizáciami. Projekt si hneď na začiatku stanovil jasný cieľ: vytvoriť spoločné podklady poznania povodia toku Slanej na úseku, kde tvorí štátnu hranicu medzi Slovenskom a Maďarskom. Vytvorila sa tak podmienka na spoločné plánovanie v zmysle Rámcovej smernice o vode a Plánu manažmentu povodňových rizík v rámci celého povodia Slanej. Práve uplatnením tohto prístupu sa môže dosiahnuť dobrý stav vôd v kvalitatívnych i kvantitatívnych ukazovateľoch. Cesta k znižovaniu rizík, spojených s povodňami, vedie cez sledovanie vývoja morfológie koryta rieky. Zlepšovanie kvality povrchových vôd je možné dosiahnuť len pomocou plánovaného využívania vody v rámci vyrovnanej hydrologickej bilancie. Uplatnenie výsledkov projektu má priamu nadväznosť aj na ďalšie aktivity v hraničnej oblasti, ako sú napríklad prevádzka a údržba vodných tokov.

Zameranie projektu

Projekt samotný pozostáva z dvoch vzájomne prepojených častí a to: zameranie

Spoločná terénna obhliadka

Prelítanie ochranej hrádze na toku Slaná pri povodni v roku 2010

Zabezpečovacie práce počas povodňovej aktivity na toku Slaná v r. 2010

koryta toku Slaná aj Rimava – v úseku 18 km na slovenskom území a na území Maďarska po obec Sajószentpéter, vypracovanie leteckej fotogrametrie inundačného územia rieky Slaná na ploche cca 170 km² a vytvorenie mapy vegetácie predpokladaného zátopového územia hyperspektrálnym snímkovaním. Neoddeliteľnou súčasťou projektu je aj práca s verejnosťou, rozširovanie a ďalšie uplatnenie výsledkov, s cieľom prispieť k trvalo udržateľnému využívaniu povodia.

Podpora EÚ

Projekt je spolufinancovaný z Programu cezhraničnej spolupráce Maďarská republika – Slovenská republika v programovom období rokov 2007 až 2013 v rámci opatrenia 2.1.2 Spoločné aktivity na podporu ochrany prírodného prostredia. V nadväznosti na schvaľovací proces Slovenský vodohospodársky podnik, štátny podnik, Odštepny závod Banská Bystrica ako cezhraničný partner projektu uzavrel 16. januára 2012 s hlavným partnerom Károly Róbert Főiskola, Győngyös, partnerskú zmluvu, pričom sa projekt začal realizovať od 1. marca 2012 po podpise zmluvy o poskytnutí dotácie.

Celková uplatnená suma projektu dosahuje 185 130 eur, pričom pre Slovenský vodohospodársky podnik, š. p., je vyčlenený podiel 6 600 eur pri spolufinancovaní 85 % z prostriedkov Európskeho fondu regionálneho rozvoja a 10 % zo štátneho rozpočtu Slovenskej republiky. Hodnota spolufinancovania z vlastných zdrojov podniku predstavuje čiastku 330 eur, čo tvorí podiel 5 % z celkových oprávnených výdavkov projektu. Projekt je dobrým signálom ďalšej spolupráce medzi odbornými vodohospodárskymi organizáciami na Slovensku aj Maďarsku. Možnosť financovania úloh, potrebných na ďalšie riešenie z verejných prostriedkov, nám dáva šancu zintenzívniť spoluprácu v celospoločenskom záujme.

Aktivity projektu

Cieľom projektu je uskutočnenie podrobného prieskumu rieky Slaná a jej prítoku Rimavy, pretekajúcej cez maďarsko-slovenskú štátnu hranicu, v rámci cezhraničnej stratégie rozvoja. Rieka Slaná spája región a povodia, a preto využívanie spoločných vodných zdrojov, ochrana životného prostredia a protipovodňová ochrana je spoločným záujmom všetkých partnerov projektu. Posledný prieskum rieky a stavu jej bezprostredného okolia sa uskutočnil v 70. rokoch minulého storočia. V súčasnosti sa v rámci vzájomného poskytovania hydrologických údajov uskutočňuje každodenná výmena údajov hydrologickej situácie, taktiež sa uskutočňuje zosúladené meranie, hodnotenie, porovnávanie a výmena údajov vodných prietokov na stanovených hraničných úsekoch pretínajúcich vodný tok.

Protipovodňová ochrana

Strategickým cieľom tejto spolupráce je zlepšovať schopnosti ochrany pred povodňami v regióne, a tým podporiť hospodársky a sociálny rozvoj regiónu na oboch stranách hranice. Od konca roku 2009 sa na vodnom toku Slaná vyskytlo šesť veľkých povodní, ktoré negatívne ovplyvnili životné podmienky slovenských i maďarských obyvateľov v povodí Slanej. Aj z tohto dôvodu je čoraz dôležitejšie získavanie informácií o plochách inundačných území. K ich vymedzeniu v súčasnej dobe pomáhajú hydrodynamické modely, pomocou ktorých je možné predikovať vývoj záplavových území. Cieľom projektu je posúdiť možnosti ochrany pred povodňami v údolí Slanej pomocou diaľkového prieskumu a na základe získaných dát pripraviť databázu použiteľnú na vytvorenie protipovodňovej prevencie a simulácie povodní.

V rámci spolupráce sa uskutoční prieskum rieky Slaná, zameranie a vypracovanie modelu terénu predpokladaného záplavového územia technológiou LIDAR, zameranie a vypracovanie digitálneho modelu povrchu dotknutého územia, mapa vegetácie predpokladaného zátopového územia hyperspektrálnym snímkovaním, geodetické zameranie koryta a priečných profilov toku. Digitálny terénny model zátopového územia bude slúžiť na simuláciu povodní. Scenár povodne, ako výsledok simulácie, môže poslúžiť ako model pre návrh územných plánov, zabezpečenie ochrany ľudských životov i majetku obyvateľstva a vytvorenie preventívnych zásahových plánov na nebezpečné situácie.

Výsledkom projektu bude zvýšenie protipovodňovej ochrany oblasti, možnosť zvýšenia

Rimavská Sobota – vymodelovaná záplavová čiara pre tok Rimava, $Q = 165 \text{ m}^3/\text{s}$

hospodárskeho rozvoja regiónu. Z tohto dôvodu projekt zníži negatívne rozdiely, charakterizujúce región v sociálnej, hospodárskej a kultúrnej oblasti.

Priebežné informácie môžete získať na stránkach jednotlivých partnerov: www.karolyrobert.hu/husk-sajo, <http://www.svp.sk/hron/default.asp?id=6&mnu=6>, <http://www.evizig.hu/index.asp>, www.vit.bme.hu.

Ing. Ingrid Kušníráková

Slovenský vodohospodársky podnik, š. p., Odštepny závod Banská Bystrica

Foto: archív SVP, š. p.

Tok Rimava v intraviláne Rimavskej Soboty v roku 2010

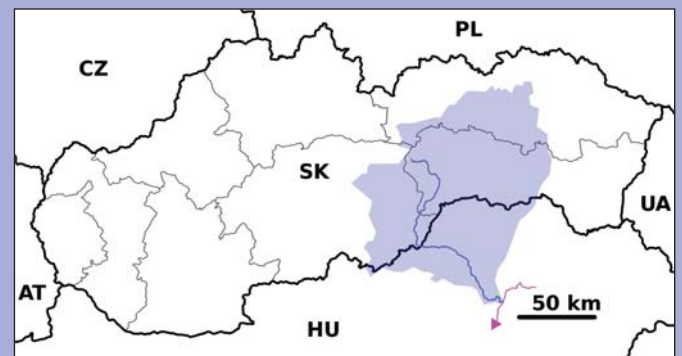

Pracovné stretnutie projektových manažérov s verejnosťou na Teplom Vrchu v máji 2012

Povodie toku Slaná

Slaná (maď. Sajó) je rieka na Slovensku a v Maďarsku. Je to významný pravostranný prítok Tisy. Na našom území preteká na pomedzí východného a stredného Slovenska územím okresov Rožňava, Revúca a Rimavská Sobota. Má celkovú dĺžku 229,4 km, z toho na našom území 94, 278 km. Odvodňuje územie s rozlohou 3 225,1 km² a jej priemerný prietok dosahuje hodnotu 8,5 m³/s pri Čoltove, 14,5 m³/s pri Lenartovciach a 60 m³/s v ústí. Je tokom III. rádu a priemerná lesnatosť povodia je 40 %. Slaná je stredohorským typom rieky s dažďovo-snehovým režimom odtoku. Celková dĺžka tokov povodia Slanej je 3 120 km (z toho upravené – 622 km). V územnej pôsobnosti SVP, š. p., OZ Banská Bystrica sú: vybudované 3 veľké nádrže (s objemom V_{co} väčším ako 1 mil. m³): Klenovec, Teplý Vrch, Gemerský Jablonec, 66 malých nádrží (s objemom V_{co} menším ako 1 mil. m³) a 8 malých vodných elektrární (4 na tokoch v povodí Slanej, 4 na tokoch v povodí Rimavy).

Rimava je rieka na juhu stredného Slovenska, preteká cez územie okresu Rimavská Sobota. Je to významný pravostranný prítok Slanej s dĺžkou 88 km, plochou povodia 1 379,6 km² a priemerným prietokom 4,7 m³/s v Rimavskej Sobote, resp. 7,1 m³/s v ústí. Je to tok IV. rádu a priemerná lesnatosť povodia je 30 %. Je to vrchovinovo-nížinný typ rieky.

Povodie Slanej po zaústení do Tisy